

J.nr. 2020-42943

Den 24. november 2020

Aftale mellem Dansk Ornitologisk Forening og Miljøministeriet om samarbejde om bevaring og overvågning af fugle for 2021

Dansk Ornitologisk Forening (DOF) og Miljøministeriet er enige om, at aftalen skal bidrage til, at der skal ske en målrettet og fokuseret indsats for at forbedre levevilkårene for fuglene. Dette gælder fuglearter, der er truede og sjældne eller i fare for at forsvinde fra Danmark. Samtidig lægges der vægt på en indsats for at følge bestandsudvikling og udbredelse hos de almindelige fuglearter. Desuden indsamles viden og gennemføres en indsats i tilknytning til EF-fuglebeskyttelsesområderne, så Danmark kan leve op til sine internationale forpligtelser og det nationale overvågningsprogram NOVANA.

Aftalen fastlægger således rammerne for samarbejdet mellem Miljøministeriet og Dansk Ornitologisk Forening om tilvejebringelse og udnyttelse af data til brug for Miljøministeriet, herunder udstilling af data i Artsportalen, rapportering og overvågning i henhold til EU's fuglebeskyttelsesdirektiv samt i konkrete sager. Desuden beskrives samarbejdet mellem Naturstyrelsen og Dansk Ornitologisk Forening.

Denne aftale indeholder konkrete initiativer, der skal bidrage til at sikre en overvågning af Danmarks almindelige fuglearter samt bidrage til en forbedret beskyttelse, herunder af arter der er omfattet af bilag 1 i EU's fuglebeskyttelsesdirektiv.

Aftalen gælder til udgangen af 2021 og bygger på en regelmæssig dialog mellem DOF og Miljøministeriet både lokalt mellem DOF's lokalafdelinger og Miljøstyrelsens og Naturstyrelsens lokale enheder og centralt mellem foreningen og miljøministeren, Miljøstyrelsen, Naturstyrelsen samt Miljøministeriets rådgivere på fugleovervågningsområdet. Aftalen er 1-årig for at sikre, at der er tidsmæssig overensstemmelse med NOVANA-programmet, der medfinansierer denne aftale (se bilag 1).

Det forventes, at der i 2021 indgås en ny flerårig aftale. Der kan efter behov nedsættes arbejdsgrupper til gennemførelse af aftalens enkelte punkter. For så vidt angår tilskud kan disse i henhold til bevillingsreglerne alene udbetales under forudsætning af, at der på de årlige finanslove er bevillingsmæssig dækning herfor.

Aftalen omfatter i øvrigt, at alle parter kan bruge hinandens fugledata mod kildeangivelse, og at DOF stiller sine data til rådighed både i Arter.dk (via GBIF) med visning, der også inkluderer nyeste og aktuelle fund og med angivelse af bedst mulig geografisk lokalisering af observationen og for alle offentlige myndigheder og deres rådgivere.

Følgende konkrete projekter gennemføres:

1. Lokal dialog og medejerskab

Alle Naturstyrelsens lokale enheder er i dialog med lokalafdelingerne af DOF med henblik på at få gennemført forbedringer af levevilkårene for fugle. Der afholdes mindst ét årligt møde. DOF bidrager uden vederlag løbende med sin bedste viden om fuglebestandene om især redetræer for rovfugle, ravne, sortspætte og andre følsomme ynglefugle i de konkrete områder til brug i Naturstyrelsens driftsplanlægning og digital registrering i de såkaldte pas-på skovkort.

2. Truede engfugle

Naturstyrelsen har i samarbejde med DOF og andre relevante parter udarbejdet en handlingsplan for de truede engfugle på deres vigtigste ynglelokaliteter i Danmark som et bidrag til at opnå forbedret status.

Miljøministeriet vil fortsat arbejde på, at der gennemføres forbedringer af de engfugleområder, der ejes og/eller administreres af Naturstyrelsen, og af øvrige vigtige engfuglelokaliteter. Endelig samarbejdes der på at videregive information om god engfugleforvaltning og at gennemføre indsatspunkter i Natura-plejeplanerne for Naturstyrelsens enkelte fuglebeskyttelsesområder.

DOF leverer årlige yngleforekomster af Engryle, Brushane og Stor Kobbersneppe, i det omfang de forefindes i DOFbasen. DOF udarbejder en årlig status for projektet til Miljøstyrelsen.

3. Hedeheg

Hedehegen kategoriseres som moderat truet på den danske rødliste og er en sjælden dansk ynglefugl, der er omfattet af Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1. Arten er i vidt omfang begyndt at anbringe reden i dyrkede marker, og ungerne er dermed i stor fare for at blive slået ihjel under høstarbejdet. DOF samarbejder lokalt med berørte kommuner, lodsejere og forpagtere med henblik på at sikre beskyttelse af hedehegens reder på baggrund af registrering af rederne og information til lodsejere og forpagtere. DOF administrerer projektet og varetager feltarbejdet og står sammen med Sønderjysk Landboforening for den konkrete beskyttelse af reder/unger herunder lodsejerkontakt.

DOF forestår og afholder de administrative omkostninger ved projektledelsen og bidrager med supplerende frivilligt arbejde og en årsrapport for projektet, herunder redegørelse for afholdte udgifter. Miljøministeriets tilskud anvendes primært til dækning af kørselsudgifter og aflønning af de personer, som udfører feltarbejdet med kortlægning og hegning af reder samt til administration. DOF udarbejder en årlig status for projektet til Miljøstyrelsen.

4. Punkttællinger

DOF gennemfører punkttællingsprogrammet i overensstemmelse med rapporten "Overvågning af de almindelige fuglearter i Danmark 1975-2019" og sammenstiller data i en årlig rapport. DOF har i 2020 modtaget en ny fondsbevilling til metodeudvikling, igangsætning af nye natfugletællinger (underregistrerede arter), såkaldte spontantællinger (fænologidata) og til databehandling. DOF forsøger i forlængelse heraf at udbrede projektet til flere frivillige medlemmer, så den geografiske dækning kan styrkes. DOF udarbejder indeks for forskellige arter og artsgrupper af fugle efter aftale med Miljøministeriet bl.a. i forbindelse med danske EU-rapporteringer o.a.

Derudover leverer DOF gennem BirdLife International/European Bird Census Council (EBCC) årligt data til brug for 2020/EU's biodiversitetsindikatorer frem mod 2020, for EU's "Farmland bird index" samt for de tilsvarende danske indeks, der anvendes i forskellige nationale

sammenhænge. Indeks og data m.v. leveres af DOF på den ønskede måde, således at programmet kan bidrage til at oplyse om naturens tilstand efter behov samt opfylde Danmarks forpligtelser over for EU og andre internationale fora m.v. Miljøministeriet og dets rådgivere har fri adgang til DOF's punkttællingsdata.

5. Frivillig fugleovervågning via DOFbasen

DOFbasen iværksat fra 2002 er Danmarks største fugledatabase og rummer i 2020 over 25 mio. fugleobservationer. Den årlige tilvækst er på ca. 1,8 mio. observationer og er fortsat stigende. Mere end 3000 frivillige observatører inddaterer løbende deres observationer, ligesom frivillige er involveret i koordinering og kvalitetssikring af observationerne. DOF har i den forrige aftaleperiode udviklet indtastningsapps til DOFbasen i Android og iOS. Disse står nu for ca. 30 % af de indkomne data.

5.1. Generel brug af DOFbasens data

Det er aftalt, at Miljøministeriet og dets rådgivere har fuld adgang og brugsret til overvågningsdata i DOFbasen, fx. i forbindelse med NOVANA-overvågningen af fugle og bevaringstiltag, Rødlisten, EU rapportering under fuglebeskyttelsesdirektivet som input i konkrete sager. Data kan også indgå i HNV-kort (High Nature Value) og biodiversitetskortet, som DOF fortsat bidrager med kvalitetssikrede dataudtræk til på årlig forespørgsel. DOF's fugledata skal kunne tilgås fra den fællesoffentlige naturdatabase under Danmarks Miljøportal og Artsportalen (se også pkt. 5.2). Omkostninger ved dataoverførsel til den fællesoffentlige naturbase påhviler Miljøministeriet.

Alle relevante myndigheder skal frit kunne hente relevante observationer og kunne kontakte de relevante personer. Miljøministeriets brugsret omfatter registrerede data i DOFbasen i aftaleperioden fra det tidspunkt, DOFbasen første gang blev en del af samarbejdet (dvs. perioden 2007-2020), og gælder også efter aftalens eventuelle ophør. DOFbasen skal altid fremgå som kilde og de til enhver tid gældende retningslinjer for ejerskab af og brugsret til DOFbasens data er gældende. Brugsretten omfatter ikke umiddelbart hemmeligholdte data, bortset fra de data, der er leveret som kvalitetssikrede udtræk til NOVANA efter særlig aftale i forbindelse med seneste revision af det nationale overvågningsprogram.

Desuden får Miljøministeriet og dets rådgivere adgang til DOF's netværk og til DOF's aktive hjælp til at finde tællere eller grupper af tællere til at dække specifikke områder eller til at finde frem til tællere, der er flyttet etc.

Miljøministeriet og dets rådgivere kan bede DOF om at levere fagligt indspil i forbindelse med fx danske rapporteringer til EU (der udarbejdes en særskilt kontrakt vedr. samarbejde mellem Miljøstyrelsen og DOF herom), samt gennemlæsning og kommentering af rapporter, rødlistor etc. og i forbindelse med sammenstilling af eksisterende data. Levering af landsdækkende bestandsvurderinger af sjældne og truede ynglefugle vil blive taget op i en eventuel ny aftale mellem Miljøministeriet og DOF.

5.2. Samspil med Arter.dk

Med udvikling af en ny statslig Artsportal (Arter.dk) vil kvalitetssikrede DOF-data endvidere blive udstillet til Arter.dk's brugere.

Arter.dk er udviklet i en stærk basisudgave til at understøtte fælles viden om de danske arter. Miljøstyrelsen arbejder på at samle alle observationer, som indgår i den nationale artsforvaltning i Arter.dk og håber på, at Arter.dk på sigt bliver en samlende infrastruktur til at videreformidle viden om arternes forekomst i Danmark. DOFbasen er en velfungerende infrastruktur for data og viden om fugle baseret på engagering af frivillige med stor viden og detaljeret viden om fugle. Der ligger nu en opgave for Miljøstyrelsen, DOF og partnerskabet bag Arter.dk i at optimere på synergier mellem de to systemer, hvorved disse citizen science data kan bringes i spil på en mere optimal måde.

6. Overvågning af sjældne og truede ynglefugle til brug for den årlige NOVANA fugleovervågning

Formålet er at sikre indsamling af yngledata om relevante truede og sjældne danske ynglefugle til NOVANA's ynglefugleovervågning. Ynglefugledata leveres årligt til Miljøministeriet og dets rådgivere som et bidrag til ministeriets dataindsamling i forbindelse med NOVANA's fugleovervågning. Der leveres på særlige udtræk yngledata for de af følgende arter, som indgår i ynglefugleovervågning under NOVANA 2017-21: Hedehøg, Mosehornugle, Perleugle, Sort stork, Vandrefalk, Fiskeørn, Kongeørn, Havørn, Hvid stork, Sorthovedet måge og Markpiber.

DOF etablerer et frivillignetværk af arts koordinatore i Projekt Truede og Sjældne Ynglefugle for de arter nævnt ovenfor, der er omfattet af aftalen. Koordinatorerne står for koordinering af optællings-aktiviteter samt indsamling og kvalitetssikring af data.

De fremsendte oplysninger bør indeholde: Art, dato/år, koordinater for rede/territorium inkl. usikkerhed, antal ynglepar, evt. kommentarer samt observatør/bearbejder. Eventuelt behov for kontakt til individuelle observatører sker ved DOF's mellemkomst. Data samles og sendes senest 1. december til Miljøministeriet eller efter nærmere aftale med Miljøstyrelsen. De modtagne data er kvalitetssikrede efter reglerne for kvalitetssikring af data i DOFbasen.

Parterne er i øvrigt enige om at være i tæt dialog om optimering af dataleverancer set i forhold til Miljøstyrelsens og Naturstyrelsens brug af samme data, herunder muligheder for forbedret geografisk stedfæstelse af data og løbende kvalitetssikring på udvalgte data. En vigtig del af netværkskoordinationen omhandler at arbejde for større ensartethed i dataindsamlingen, hurtig og geografisk konkret rapportering i DOFbasen samt intern kvalitetssikring. DOF udreder selv de øvrige midler, der er nødvendige for driften af netværket.

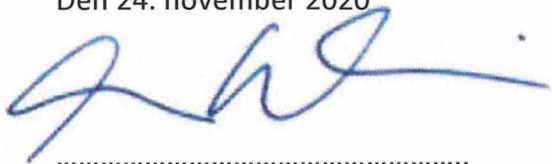
I øjeblikket forespørger NOVANA kun yngleførekomster af de 11 førnævnte arter i Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget, hvilket er grundlaget for DOF-leverancen. DOF leverer gerne data fra hele landet, da overvågningen af disse arter ikke er begrænset til disse områder. Der er kun tilfældig overvågning i DOF af de fleste af de resterende arter på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1, disse registreringer kan leveres efter aftale, se også pkt. 5.1. Parterne er enige om at se nærmere på en ensartning af leverancerne som følge af revideret program for NOVANA fra 2021 samt fornyelse af indeværende aftale.

7. Koordineringsgruppe

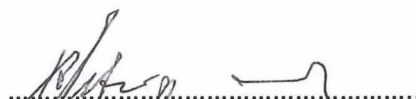
Parterne er enige om, at miljøministeren og DOF's formand mødes én gang om året for at gøre status over aftalen, og at der nedsættes en koordineringsgruppe, der skal forberede

disse møder herunder en dagsorden. Koordineringsgruppen består af repræsentanter fra begge styrelser og DOF. Miljøstyrelsen tager initiativ til at koordinationsgruppen mødes mindst én gang om året.

Den 24. november 2020

.....
Lea Wermelin
Miljøminister

.....
Egon Østergaard
Formand DOF